

Se ve, da tukaj gori imenovana krmila imajo to vrednost le takrat, kedar so dobro domú spravljena bila, — če se je senó o cvetji kosilo, in če se slame le za četrti del drugi krmi dodá, ne pa več.

Al ni še dosti vedeti to, koliko ene ali druge gori imenovane krme nadomestuje dobro seno, marveč vedeti je treba še tudi to, koliko krme se mora govedom vsak dan dajati, da se živina tako redí, da je gospodarju na dobiček.

Noben vol se ne spita (odebelí) po slami ali zraku; „krava pri gobcu molze“, je star pregovor; mlada živinčeta ne rastejo in se ne redijo od toplote in dežja, kakor rastline na polji, ampak le, če dovolj klaje dobivajo in se čedno držijo.

Recimo, da krava ima žive teže 900 funtov (to je 9 centov); taka krava mora vsak dan 30 funtov sladkega senožeškega sena dobivati ali pa druge gori imenovane klaje toliko, da zaleže toliko kot 30 funtov sladkega senožeškega sená. Če pa se frišna trava jej poklada, pa 4krat ali vsaj 3krat več na dan, tedaj vsaj 90 funtov sladke trave.

Vsak previden gospodar bo tedaj po košnji ali žetvi preračunal, koliko znaša njegov pridelek živinske klaje, in ali bo ž njo mogel izhajati do prihodnjega leta. Če ima goved več kakor klaje, mora prevdariti, ali bode v stanu dokupiti je toliko, kolikor mu je bode zmanjkalo. Če vidi, da njegova mošnja tega ne zmore, bode bolje storil, da prodá toliko goved, ki jih rediti ne more, kajti stradajoča živina mu ne bo na dobiček.

Umni gospodar bo pa tudi svojo zalogo klaje zapiral, da mu je zanikerni posli po nepotrebnem ne tratijo.

Kako pa bode umni gospodar ravnal, če je za svojo živino pridelal premalo klaje?

1. Kupil je bo, če more, in sicer koj po košnji ali žetvi, kajti takrat se dobí najcenejše;

2. je pa klaja predraga, bo prodal, kakor smo gori rekli, živino, ki jo odveč ima, že takrat, ko je še dobro rejena, ne pa, ko je že le kost in koža;

3. mislil bo na to, da več klaje pridelá, kajti to je velik dobiček pri živinoreji in večí, kakor mu ga daje pridelek žita.

Velik dobiček pri živinoreji je pa tudi to, da se živini pokladana krma reže; z razrezanim senom, deteljo, slamo, repo itd. in zdrobljenim (šrotanim) žitom se prihrani veliko krme; celega zrna ne prebavlja živina lahko in desetina zrna gre v zgubo.

Dalje pa še nekaj. Pri vsaki krmi, posebno pa pri senu, otavi, slami naj se pri govedih ne pozabi na sol vsak dan. Švicarji so najboljši živinorejci na svetu; pri njih pa veljá pregovor: „sol dela maslo“, in pa „sol je gnoj za govedo“. Enemu volu ali kravi naj se dá vsak dan po 2 lota soli, mladim govedom pa polovica manj. Oni najraje sol raztopijo v vodi in s to vodo poškropijo v koritu živini položeno krmo.

H koncu pa še eno. Čedna, zdrava voda je živini neobhodno potrebni živež. Brez vode ne more želodec prekuhati povžite klaje; žejna živina še huje trpí kakor lačna. Po mlaki, če jo piti mora, živino kolje in napravljajo se še mnoge druge bolezni, poleti posebno vrančni prisad.

Nekaj o hrastovih sviloprejkah.

Gosp. Andrej Krašovec, cerkovnik v Koretnu na Štajarskem, nam je poslal nekoliko še živih kokonov, katere so mu napredle hrastove sviloprejke in njim po želji gosp. dr. Bleiweisa dodal popis, odkod je dobil seme teh sviloprejk in kako ž njimi ravnal, da je dobil toliko obilen pridelek.

Videl sem — piše marljivi svilorejec — hrastove svilne črvice leta 1875. pri gosp. župniku Vrečkotu v Jurjevem kloštru. Poprosil sem gospoda tako rekoč za šalo, naj mi jih nekoliko za poskušnjo dadó. Dali so mi jih 28 prav radi. Oni so jih dobili v Novomestu na Dolenjskem, brž ko ne iz reje gosp. Jan. Maha, grajščaka v Slateneku, ki je na Kranjskem se menda prvi pečal z rejo hrastovih sviloprejk. Leta 1876. se mi je po nemarnosti pokazila prva poskušnja z njimi; al letos, ko sem skrbno ž njimi ravnal, sem iz 19 metuljev čez 1000 kokonov pridelal.

Kar se tiče strežbe, ta živalica ni celó nič zbirljiva; ona ne porajta ne za hladno ne za vroče; morkota jej najbolj škoduje. Imel sem črvice, dokler so bili majhni — 3 do 4 tedne stari — vse polno na hrastovih vejicah, katere so bile vtaknene v steklenice (flaške) v vodi zato, da so dolgo frišne ostale. Steklenice pa morajo biti take, da so veje na polnem v vodi, sviloprejke pa da ne morejo do vode laziti, sicer pocepajo.

Veje starega hrasta so boljše od mladega, kar sem tudi o murbinah sviloprejkah nekđaj v „Novicah“ bral, o katerih je bilo rečeno, da po premladem perji jih driska napada.

S kokoni pa sem tako-le letos ravnal: O začetku maja meseca sem djal kokone v srednje veliki jerbašček, ki je bil pokrit s tankim tulom in okoli in okoli zavezan, da izlezli metulji niso mogli uiti. Jerbas naj je znotraj na dnu in na stranéh s papirjem pokrit, da se potem lože jajčica nabirajo. Jaz sem jerbašček z metulji popolnem v miru pustil. Narava sama dela vse, da so le kokoni v zavezanem jerbasi lepo vloženi, in da jerbašček stoji v toploti 13—16 stopinj R.

Kedar metulji cepati jamejo, treba je jih sproti stran spravljati in kedar gosence izhajajo, jim hitro z lepimi vejami streči in jih snažiti. To je moja strežba bila.

Delo in strežba je taka, da jo lahko že bolj slabotni ljudje opravljajo. *)

Gospodarske skušnje.

* *Korenja merkev v jeseni ni treba tako zgodaj z njive jemati kakor drugo korenje, in to zato ne, ker korenje, kakor skušnje kažejo, še le prav čvrsto raste, kedar noči dolge postajajo. Prav lahko tedaj do konca oktobra (vinotoka) v zemlji ostane, in če je jesen lepa, tudi še dalje na dobiček gospodarjev. Res je delo pri neugodnem vremenu o pozni jeseni težavno; al te težave se pobotajo z obilnišim in lepšim pridelkom.*

* *Reja prešičev Angleškega rodú bodi-si čistega ali z domačim mešanega plemena, zato večkrat ni srečna, če je svinjak premrzal. Angleški prešiči niso tako ščetinasti kakor drugi in morajo zato pozimi bolj gorško držani biti.*

Gospodarske novice.

* *Kako Amerikanci koloradovca na krompirji pokončujejo, poročá „Journal officiel“ tako le: 10 funtov zmletega apna pomešajo z 1 funtom kuprenega oksidansa (Kupferoxyd) ter ga spomladi, ko začne krompir rasti in se prvi žužki prikažejo, raztrosijo po njivi, dokler je še od rôse vlažna. Večidel o 2 dnevih so koloradovci pokončani. Tako pravijo.*

*) Gosp. Krašovec se je obrnil do gosp. prof. Povšeta v Gorici z vprašanjem: kam bi mogel pridelane kokone prodati.

* *Goveja kuga* se je prikazala v Novosielski kontumaciji v Bukovini, zato je c. kr. deželna vlada na Českem prepovedala, da ne goveja živina ne kože itd. ne smejo se vpeljavati na Česko iz Bukovine in doljnih podonavskih dežel, pa tudi iz Turčije ne. Ta prepoved je popolnoma potrebna, da se od našega cesarstva odvrne grozno kužna bolezen. Ko je bila zadnja Rusko-turška vojska leta 1827-1828., se je ta pošast silno razširila po Moldavi, Vlahiji in Bukovini, je prestopila Prusko in Avstrijsko mejo. Takrat je na Ogerskem poginilo okoli 20.000 goved, na Moravskem 9000, v Galiciji 12.000. Do leta 1830. ni popolnoma zginila, kajti tisto leto se je po Ogerskih volih pritepla celó na Kranjsko. No, še te nadloge bilo bi nam treba!

Konjerejce Kranjske

opozorujemo, da bode, kakor so „Novice“ v 28. in 29. listu razglasile, delitev konjskih premij na Vrhniki 5. dan septembra, v Ribnici 7. septembra, v Bledu 10. septembra, v Novomestu pa 10. oktobra t. l., kjer bo drugi dan, to je, 11. oktobra delitev premij za govejo živino in pa dražba plemenskih juncev.

Zabavno berilo.

Obrazi iz življenja.

(Dalje.)

III.

Odgoja po módi.

Gospod Gosár je hišin posestnik. Druzega ni nič. Vse drugo je njegova soproga. Nekdaj je bil tudi gospod Gosar nekaj. Ni bil sicer veliko, ljudje so trdili, da je bil celó to, kar se pravi „božji volek“. Gospici Šopirnikovi — sedanji gospej Gosarjevi — pa je bil vendar dobra ribica. Pred njim je že marsikoga vjela v svoje skrbno nastavljene mreže, pa vsak jej je zopet izdržal, še predno so bile mreže pred altarjem zategnjene. Slednjič, ko so leta le tekla, prišla se je Gosárja. Ta je obtičal. Dober je bil, ko se družega ni bilo več nadjati.

Gospá Gosarjeva veljá za jako fino gospó. Igrá izvrstno glasovir, oblači se zmirom po zadnji módi, zna govoriti z vsakim, in skoro ga ni romana, da bi ga ne bila brala. V hiši se tedaj ne govori o gospodu Gosarju, tudi se ne praša po njem. Če ravno pride, kedar je kaka družba v hiši, ga sicer ne podé s sobe, ampak sme poslušati drugih pogovore. Ako se sam oglasi, mu prestriže gospá besedo s pojasnilom drugim. Gosár zato z izgovorom, da ima veliko opraviti, odide in ne moti družbe. „Moj mož“ ali „moj soprog“ mu gospá Gosarjeva še ni nikdar rekla, vselej le „gospod Gosar“ v družbi, sicer pa le „Gosar“. To je moderno. Tudi se gospá podpisuje vedno „Lucijana Roza Gosar, rojena Šopirnik“. Brez zadnjega dostavka ni še nihče bral njene podpisava.

Gospá Gosarjeva, rojena Šopirnikova, ima čvetero otrok: dva sina in dve hčeri. Najstarejši sin, Manfred, je kadet pri vojaki, drugi, Rodrigo, obiskuje realko. Hčeri, Elvina in Noriberta, ste v starosti za eno leto narazen, mlajša Noriberta je 16 let stara. Imena jim je zbrala gospá Gosarjeva sama. Gospod Gosar bi bil rad imel „Jožefa“, kakor on, a to ime je prenavadno, ne gospósko, ne moderno, v salonu gospé Gosarjeve, rojene Šopirnikove, se ne sme slišati, je prekmetiško. V odgojo otrok se gospod Gosar ni smel nič mešati.

Marsikaj mu sicer ni bilo po volji, večkrat bi bil rad palico v roke vzela. Al ko je enkrat starejšega sina vdaril po roki, ker mu je kot deček osmih let pri mizi nagloma meso s krožnika vzela in vrgel ga pesu pod mizo, je zarežala nad Gosarjem: „O, to pa ne, mojih otrok mi ne boš tepel, Gosar!“ Potem je prišla kremžečega se „angeljčka“ ter odpeljala ga v drugo sobo. „Sem idite otroci“, je rekla drugim, in vsi so šli za njo. Vrata je zaloputnila, da se je vse streslo. Gosar je ostal sam pri mizi. Ves mesec ga potem gospá soproga ni pogledala, tudi otroci ne. Nikdar več se ni potem dotaknil ne enega otroka.

Kako pa so se razcveteli ti „angeljčki“ gospé Gosarjeve! Poglejmo jih ob kratkem po vrsti.

Manfred je študiral. Mati ga je osebno priporočala učiteljem. Po večkrat je kak učitelj bil povabljen na večerjo in domačo zabavo. „Fredí“ je na ta način bil med prvimi. Mati pa je imela sila sitnosti ž njim. Skoro vsak dan je morala vodji ali učitelju ustmeno ali pismeno tožiti tega ali onega součenca Fredovega, ki ga je pretepel. Tako je bil marsikater kaznovan zavoljo „ljubeznjivega“ Freda. Kako, da je bil zmiraj le on tepen in noben drug? Med drugimi dobrimi lastnostmi je imel Fredi tudi to, da je rad tožil ali „špicljal“. Tega pa v šolah dijaki ne trpé. Koliko čevljev je bila gospá Gosarjeva, rojena Šopirnikova, strgala zavoljo svojega Freda, koliko si zbrusila jezika, da ni dvojke dobil! A slednjič jo je vendar vjel. Gospá Gosarjeva je šla potem osebno povedat profesorjem svoje misli. Kjer še celó profesorji ne umejo manire, da vkljub njeni prošnji dajo sinu dvojko, tam so divjaki. Fredi ostane iz šole in nobenega profesorja več ne pozdravi, ampak kadí moško svojo viržinko, da se memogredočemu profesorju dim v nos pokadí. Tudi gospá Gosarjeva zaničljivo gleda vse profesorje. Če jo kateri, ki jo pozná, na cesti pozdravi, se mu mrzlo zahvali in moško vesljá memo njega.

Fredi postane tako nič, to je, po kavarnah se učí biljarda, hodi v gledišče in daje sploh pohujšanje delovajočim ljudem. Gospá Gosarjeva mora marsikak desetak dati za poplačanje njegovih dolgov pri krojačih, čevljarjih, po gostilnicah, kavarnah itd. To ne bo šlo dolgo, dohodki gospé Gosarjeve, ali marveč gospoda Gosarja niso tako veliki. Vsled obširnega znanstva in ker se dva stotnika poganjata za gospicama Elvino in Noriberto, spravi gospá Gosarjeva svojega najstarejšega kot kadeta med vojake.

Zgodovina Gosárjevih gospic je krajša. Odgojiteljica jima je bila mati sama. V šolo ste hodili le toliko, kolikor zahteva dobro imé hiše. V branji ste se bolj izurili po romanah, kakor po šolskih knjigah. Glasbe ste se učili obé, Elvina na glasoviru, Noriberta na citrah. Učitelja sta hodila na dom. Zdaj ste izučeni. Pa kako! Elvini gré na glasoviru vse igraje spod rok, najtežje skladbe so jej le igrača, to je, igra si, kakor otrok s kako igračo. O sluhu ni govoriti. Kedar igra, odpre okna. Memogredoči si tiščé ušesa in bežé tako dolgo, da nič več ne slišijo. Morda je glasovir razglašen! — Gospica Noriberta je mojstra na citrah. Enkrat je igrala v koncertu. Par akordov — potem pa omedlí. Peljali so jo z dvorane. Noriberta potem ni nikdar več kazala svoje umetnosti v koncertih. Citrala je le domá, kjer so jej povabljeni gostje vselej viharno ploskali. Včasih ste igrali obe, ena na glasoviru, druga na citrah, vsaka svojo. To je bilo posebno lepo, zlasti, ker so citre za pol glasú nižje pele od glasovirja. Gospá Gosarjeva pa je ponosno gledala skozi okno memogredoče občinstvo.

Najbolj spoznaš te „frajlice“ po njenem dnevnem redu. Dopoldne okoli devetih zlezete polagoma s po-